

ПРЕДУПРЕЖДЕНИЕ

ESMA, ЕБО и EIOPA предупреждават потребителите относно рисковете, свързани с виртуални валути

Европейският орган за ценни книжа и пазари (ESMA), Европейският банков орган (ЕБО) и Европейският орган за застраховане и професионално пенсионно осигуряване (EIOPA) (наричани по-долу „трите европейски надзорни органа (ЕНО)“) предупреждават потребителите за високите рискове при закупуване и/или притежаване на т.нар. виртуални валути (ВВ).

Съществуващите в момента ВВ са електронно представяне на стойност, която не е нито издадена, нито гарантирана от централна банка или публичен орган и няма правния статут на валута или пари. Те са високорискови, обикновено не са гарантирани от материални активи, не са регулирани съгласно законодателството на ЕС и следователно не предлагат никаква правна защита на потребителите. Трите ЕНО са обезпокоени от факта, че все по-голям брой потребителите закупуват ВВ с очакването, че стойността им ще продължи да нараства, но без да са наясно с високия риск от загуба на инвестираните пари.

ВВ като Bitcoin, Ripple, Ether и много други са много нестабилни през последните години, което означава, че има значителни ежедневни колебания в цените им. Например стойността на Bitcoin се увеличи рязко през 2017 г. от около 1 000 EUR през януари до над 16 000 EUR в средата на декември, а след това падна почти със 70 % до 5 000 EUR в началото на февруари. Напоследък се е възстановила с около 40 % от ниското ниво и в момента се търгува на около 7 000 EUR. Смята се, че общата пазарна капитализация на 100 от най-големите ВВ превишава равностойността на 330 милиарда евро в глобален аспект днес.

Защо е рисковано за потребителите да купуват ВВ?

Трите ЕНО предупреждават потребителите, че ВВ могат да бъдат изключително рискови и обикновено са много спекулативни. Ако закупите ВВ, трябва да сте наясно, че съществува голям риск да изгубите голяма сума или дори всички инвестирани пари. При закупуване на ВВ или на финансови продукти, даващи на потребителите пряко излагане на ВВ, можете да бъдете изложени на редица рискове, сред които:

- **Изключителна нестабилност и риск от финансов балон** — повечето ВВ са обект на изключителна нестабилност на цените и са демонстрирали явни признаци на финансов балон. Ако решите да закупите ВВ или финансови

продукти, чиято основа са ВВ, трябва да сте наясно, че можете да загубите голяма сума пари или дори всички инвестирани пари.

- **Липса на защита** — по-късно през 2018 г. ще влязат в сила изискванията на ЕС за борба с изпирането на пари, които ще бъдат приложими за доставчиците на портфейли и платформите за обмен на ВВ, но въпреки това ВВ остават нерегламентирани съгласно законодателството на ЕС. По сходен начин, борсите, на които се търгуват ВВ, и цифровите портфейли, използвани за държане, съхраняване и трансфер на ВВ, също са нерегулирани съгласно законодателството на ЕС. Това означава, че ако закупите или държите ВВ, няма да се възползвате от гаранциите и предпазните мерки, свързани с регулираните финансови услуги. Например, ако платформата за обмен на ВВ или доставчикът на цифров портфейл фалират, излязат от бизнеса или са подложени на кибератака, присвояване на средства или злоупотреба с активи в резултат на правоприлагащи действия, правото на ЕС не предлага специфична правна защита, която да покрие вашите загуби или гаранция, че ще възстановите достъпа до притежаваните от вас ВВ. Тези рискове вече са се проявили в редица случаи по целия свят.
- **Липса на опции за излизане** — ако решите да закупите ВВ, може да бъдете изложени на риск да не сте в състояние да търгувате вашите ВВ или да ги обменяте за традиционни валути като евро за дълъг период от време. Възможно е да понесете загуби в хода на този процес.
- **Липса на ценова прозрачност** — ценообразуването на ВВ често не е прозрачно. Следователно съществува висок риск, че няма да получите справедлива и точна цена, когато купувате или продавате ВВ.
- **Функционални прекъсвания** — някои борси за обмен на ВВ са претърпели сериозни оперативни проблеми, например прекъсване на търговията. По време на тези прекъсвания потребителите не са били в състояние да купуват и продават ВВ в момента, в който са възнамерявали, и са претърпели загуби поради ценовите колебания на притежаваните ВВ през периода на прекъсване.
- **Подвеждаща информация** — информацията, предоставена на потребителите, желаещи да закупят ВВ, ако такава изобщо се предоставя, в повечето случаи е непълна, трудно разбираема, не описва правилно рисковете от ВВ и поради това може да бъде подвеждаща.
- **Непригодността на ВВ за повечето цели, включително инвестиции или пенсионно планиране** — високата променливост на ВВ, несигурността относно бъдещето им и несигурността на платформите за обмен на ВВ и на доставчиците на портфейли са причините, поради които ВВ са неподходящи за повечето потребители, включително за потребители с краткосрочен инвестиционен

хоризонт, и особено за потребители, които преследват дългосрочни цели, например инвестиции за пенсиониране.

Как да се защитите?

Ако решите да закупите ВВ или финансови продукти, предоставящи пряко излагане на ВВ, трябва да разбирате напълно техните характеристики и рисковете, които поемате. Не инвестирайте пари, които не можете да си позволите да загубите. Трябва да сте сигурни, че поддържате адекватни и актуални предпазни мерки за защита на устройствата и хардуера, които използвате за достъп до вашите ВВ или за закупуване, съхранение или прехвърляне на ВВ. Също така трябва да знаете, че закупуването на ВВ от предприятие, което е регулирано за своите финансови услуги, не намалява горепосочените рискове.

Основна информация

Настоящото предупреждение се основава на член 9, параграф 3 от учредителните регламенти на трите ЕНО и следва публикуването на две изявления на ESMA относно първични предлагания на криптовалута¹² през ноември 2017 г. и по-ранно предупреждение³ за потребителите, както и две становища⁴⁵ относно ВВ, публикувани от ЕБО през декември 2013 г., юли 2014 г. и август 2016 г.

ВВ се появяват в много форми. Първата ВВ беше Bitcoin, пусната през 2009 г. Оттогава се появиха много други ВВ като Ripple, Ether и Litecoin. Повечето използват технологията на споделения регистър, която обикновено се нарича „Blockchain“⁶. В настоящото предупреждение не се разглежда тази технология, нито други потенциални нейни приложения.

¹ https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/esma50-157-828_ico_statement_firms.pdf

² https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/esma50-157-829_ico_statement_investors.pdf

³ <https://www.eba.europa.eu/documents/10180/598344/EBA+Warning+on+Virtual+Currencies.pdf>

⁴ <http://www.eba.europa.eu/documents/10180/657547/EBA-Op-2014-08+Opinion+on+Virtual+Currencies.pdf>

⁵ <https://www.eba.europa.eu/documents/10180/1547217/EBA+Opinion+on+the+Commission's+proposal+to+bring+virtual+curren+cy+entities+into+the+scope+of+4AMLD>

⁶ През февруари 2017 г. ESMA публикува доклад за възможните приложения, ползи и рискове от технологията на споделения регистър